

DOI: 10.33663/0869-2491-2025-36-493-504

УДК 347.427

С. О. КОРОЄД,
доктор юридичних наук, професор*
ORCID: 0000-0001-7899-957X

ПРАВОВА ПРИРОДА МОРАТОРІЮ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД КРЕДИТОРАМИ – ОСОБАМИ, ПОВ'ЯЗАНИМИ З РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

У статті здійснюється науково-практичний аналіз постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації», якою встановлено мораторій на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, та судової практики його застосування. Звертається увага на розширювальне тлумачення сфери застосування цього мораторію в рішеннях Верховного Суду, який заперечує можливість реалізації такими кредиторами права вимоги до зобов'язаної сторони не тільки шляхом виконання, а й навіть шляхом звернення за судовим захистом у період дії такого мораторію. На підставі аналізу рішень Верховного Суду щодо застосування інших видів мораторіїв встановлено загальну правову природу мораторію як юридичної категорії, дія якого зводиться саме до відстрочення виконання (як добровільного, так і примусового) зобов'язання. Обґрунтовується висновок, що розглядуваний мораторій має поширюватись виключно на стадію виконання судового рішення, яким було присуджено примусове виконання обов'язку в натурі на користь вказаних кредиторів, та не повинен обмежувати реалізацію права вимоги таких кредиторів до боржника шляхом звернення до суду та отримання судового захисту у вигляді задоволення судом таких позовних вимог.

Ключові слова: мораторій, заборона, обмеження, відстрочення, виконання, зобов'язання, кредитор, російська федерація, пов'язані особи, судовий захист, виконання рішення, воєнний стан.

Koroied Serhii. The legal nature of the moratorium on the fulfillment of obligations to creditors – persons that are related to the Russian Federation

The article provides a scientific and practical analysis of the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On ensuring the protection of national interests in future claims of the state of Ukraine in connection with the military aggression of the Russian Federation», which established a moratorium on the fulfillment of obligations to creditors – persons that are related to the Russian Federation, and the judicial practice of its application. Attention is drawn to the extensive interpretation of the scope of application of this moratorium in the judgments of the Supreme Court, which denies the possibility of such creditors exercising their right to claim against the

* **Koroied Serhii**, Doctor of Juridical Sciences, Full Professor

obligated party not only through execution, but even by applying for judicial protection during the period of such a moratorium. Based on the analysis of the judgments of the Supreme Court on the application of other types of moratoriums, the general legal nature of the moratorium as a legal category, the effect of which is reduced to the postponement of the fulfillment (both voluntary and compulsory) of an obligation, is established. The conclusion is substantiated that the reviewed moratorium should apply exclusively to the stage of execution of the court judgments, which awarded compulsory execution of an obligation in kind in favor of the specified creditors, and should not limit the exercise of the right of such creditors for a claim against the debtor by applying to court and obtaining judicial protection in the form of satisfaction of such claims by the court.

Key words: *moratorium, prohibition, restriction, postponement, execution, obligation, creditor, Russian Federation, related parties, judicial protection, execution of the judgment, martial law.*

Вступ. У законодавстві України за останнє двадцятиліття було запроваджено чимало різних «мораторіїв», зокрема, на звернення стягнення на майно боржника¹, на дострокове повернення банківських вкладів², на виселення з іпотечного житла у період дії воєнного стану³, на нарахування штрафних санкцій за невиконання грошових зобов'язань мобілізованими військовослужбовцями-позичальниками⁴ тощо.

Одним із видів мораторіїв, установлених у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та введенням в Україні воєнного стану, стала запроваджена урядом заборона (мораторій) на виконання грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є пов'язані з державою-агресором особи⁵. Як зазначається в аналітичній літературі, установлення заборони та обмежень для будь-якого виведення коштів з України на користь російської федерації та її союзників пов'язане з необхідністю охопити широке коло осіб, щодо яких неможливо застосувати санкції відповідно до Закону України «Про санкції». Водночас наголошується, що судова практика тлумачення періоду дії вказаного мораторію тривалий час була різною: в одних випадках такий мораторій застосовувався на стадії ухвалення судового рішення, в інших – на стадії його виконання⁶, що не сприяє забезпеченню правової визначеності й передбачуваності в процесі правозастосування. Водночас Верховний Суд дотримується підходу, що зазначене обмеження (мораторій) впливає як на можливість реалізувати право кредитора на звернення за судовим захистом, так і на право кредитора на добровільне / примусове виконання зобов'язання⁷, і на цій підставі відмовляє в задоволенні позовних вимог про стягнення на користь кредиторів, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, грошових коштів, що унеможливило з процесуальної точки зору повторне пред'явлення в майбутньому нового (тотожного) позову після припинення дії вказаного мораторію, а відтак й отримання задоволення такими кредиторами своїх грошових вимог після припинення

дії зазначеного мораторію, що, очевидно, становитиме порушення права особи на мирне володіння майном.

Огляд літератури з теми дослідження. Питання застосування мораторію на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, стосується передусім загального розуміння правової природи мораторію як відстрочення платежу за борговим зобов'язанням та меж (періоду) дії його різних видів, що висвітлювали в своїх публікаціях провідні науковці та юристи-практики: Ю. Білоусов⁸, Н. Блажівська⁹, С. Бондаренко¹⁰, С. Бенедисюк¹¹, О. Васьковський¹², Є. Козаренко¹³, О. Лобач¹⁴, Л. Малярчук, О. Снідевич¹⁵, Т. Рябченко, С. Гордієнко, Б. Карнаух¹⁶ та ін.

Постановка проблеми. Водночас заборона на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, – порівняно новий вид мораторію в правовій системі України, судова практика застосування якого перебуває в стані формування та все ще допускає неоднозначне тлумачення правової природи зазначеного мораторію як заборони на виконання грошових та інших зобов'язань перед такими кредиторами. А існуючі публікації юристів-практиків переважно зводяться до висвітлення окремих судових рішень у справах, у яких суди застосовували зазначений мораторій. При цьому, як уже було зазначено вище, Верховний Суд вважає, що такий мораторій поширюється не лише на заборону виконання зобов'язань перед вказаними кредиторами, а й узагалі виключає можливість реалізувати таким кредитором його право на звернення за судовим захистом. Тобто йдеться не лише про заборону стягнення (фактичного отримання) зазначеними кредиторами належних їм коштів чи майна в період дії такого мораторію, а й узагалі заперечується можливість такого кредитора реалізувати право на звернення за судовим захистом з метою отримання судового рішення про присудження до примусового виконання відповідного обов'язку в натурі (незалежно від можливості подальшого примусового виконання такого судового рішення). При цьому Верховний Суд визнає запровадження подібних обмежень у цивільному обороті загалом допустимим. Отже, проблема застосування зазначеного мораторію залишається актуальною, зокрема, в аспекті дотримання судами конвенційного права особи на мирне володіння своїм майном, що пов'язане передусім із правильним визначенням правової природи зазначеного мораторію.

Мета і завдання дослідження. А відтак установлення правової природи мораторію на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, у аспекті визначення моменту його застосування судами (чи-то на стадії судового розгляду, чи-то на стадії примусового виконання судового рішення) та його впливу на правомочності кредитора у зобов'язанні, й ставить за мету наша стаття. Досягненню зазначеної мети сприятиме вирішення таких основних завдань: а) здійснити науково-практичний аналіз положень законодавства, яким установлено мораторій на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними

з державою-агресором, та практики його застосування судами; б) встановити правову природу такого мораторію як певних обмежень у цивільному обороті у вигляді заборони на виконання зобов'язань як за видом таких зобов'язань, так і категорією кредиторів / боржників; в) визначити стадію судового процесу (судовий розгляд чи виконання рішення), на якій має відбуватись застосування зазначеного мораторію.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до підпункту 1 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 3 березня 2022 р. № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» (далі – постанова № 187) (яка має діяти до набрання чинності Законом України щодо врегулювання відносин за участю осіб, пов'язаних з державою-агресором, але не більше одного місяця з дня припинення чи скасування воєнного стану) було встановлено мораторій (заборону) на виконання, у тому числі в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є російська федерація або такі особи: громадяни рф, крім тих, що проживають на території України на законних підставах; юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства рф; юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є рф, громадянин рф, крім того, що проживає на території України на законних підставах, або юридична особа, створена та зареєстрована відповідно до законодавства рф; юридичні особи, утворені відповідно до законодавства іноземної держави, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, яких є рф, громадянин рф, крім того, що проживає на території України на законних підставах, або юридична особа, створена та зареєстрована відповідно до законодавства рф, – у випадку виконання зобов'язань перед ними за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті. Водночас передбачено перелік юридичних осіб, утворених і зареєстрованих відповідно до законодавства України, щодо яких зазначене обмеження не застосовується.

В одній зі справ Верховний Суд роз'яснив, що зазначеною постановою № 187 встановлено мораторій (заборону) на: а) виконання, зокрема в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є рф або такі особи, відповідно до зазначеного переліку; б) відчуження, передачу в заставу, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, транспортних засобів, повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання рф або особами, пов'язаними з державою-агресором, окрім зазначених винятків; в) відчуження, передачу в заставу, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, транспортних засобів, повітряних і морських

суден, суден внутрішнього плавання на користь осіб, пов'язаних з державою-агресором, або рф¹⁷, зокрема уступку права вимоги¹⁸. Як зазначив Верховний Суд, дія мораторію передбачає заборону на вчинення конкретно визначеного переліку дій між учасниками правовідносин, установлює певний правовий режим для цих правовідносин і впливає на перебіг грошових та інших зобов'язань¹⁹.

Аналіз змісту наведених положень постанови № 187, зокрема вжитих в її тексті термінів («мораторій», «заборона», «обмеження», «виконання зобов'язань»), свідчить, що в період дії постанови № 187 забороняється виконувати зобов'язання перед вказаними кредиторами як у добровільному, так і примусовому порядку. Вказівка на «примусовий порядок» свідчить, що для його реалізації має застосовуватись передусім такий спосіб захисту цивільних прав та інтересів, як примусове виконання обов'язку в натурі (п. 5 ч. 2 ст. 16 Цивільного кодексу України, далі – ЦК України), а також інші способи захисту – відновлення становища, яке існувало до порушення, відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди, відшкодування моральної (немайнової) шкоди (пп. 4, 8, 9 ч. 2 ст. 16 ЦК України). Також з буквального тлумачення наведених положень випливає, що постанова № 187, на період її дії, забороняє саме виконання зобов'язань, які виникли до моменту прийняття постанови № 187 (адже у випадку укладення правочину в період дії зазначеного мораторію, такий правочин, включаючи правочин про відступлення права вимоги таким кредитором іншій особі, згідно із пунктом 2 постанови № 187 визнається нікчемним, а відтак і жодних зобов'язань, які б підлягали виконанню, не виникне). При цьому аналіз змісту положень постанови № 187 не дає підстав для висновку, що зобов'язання, які виникли до моменту її прийняття, припиняють свою дію. З буквального тлумачення норм постанови № 187 убачається, що нею встановлюється лише відстрочення виконання зобов'язань, тобто запроваджується тимчасова заборона вчинення дій саме боржником (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо). При цьому постанова № 187 не містить заборони на пред'явлення такими кредиторами до суду позовів про примусове виконання боржниками обов'язків у натурі та не передбачає можливості (підстави) відмови в задоволенні таких позовних вимог саме у зв'язку із запровадженням цього мораторію.

Водночас в існуючих судових рішеннях Верховного Суду спостерігається більш розширювальне тлумачення сфери застосування вказаного мораторію.

Так, у ряді справ Верховний Суд зазначав, що встановлений у постанові № 187 мораторій не припиняє суб'єктивне право, однак на строк дії мораторію таке право не може реалізуватися шляхом виконання. Поряд з цим Верховний Суд також робить висновок, що з моменту запровадження цього мораторію суб'єктивне право осіб – кредиторів (стягувачів), перелік яких наведений в постанові № 187, зазнає обмежень у можливості реалізувати ними право вимоги до зобов'язаної сторони, зокрема шляхом звернення за

судовим захистом²⁰. Більш показово вказаний висновок застосовано Верховним Судом у одній зі справ про банкрутство, в якій Верховний Суд заперечує можливість визнання за правилами Кодексу України з процедур банкрутства грошових вимог до боржника тих кредиторів, які є особами, визначеними у постанові № 187, зокрема, юридичними особами, яких створено та зареєстровано відповідно до законодавства російської федерації²¹.

Отже, згідно із вищенаведеною судовою практикою Верховним Судом заперечується сама можливість реалізації зазначеними кредиторами свого права вимоги до боржника, причому не лише можливість отримати виконання зобов'язання (тобто фактично отримати грошові кошти чи майно від боржника), а й взагалі можливість вимагати від боржника виконання його обов'язку, в тому числі в судовому порядку шляхом пред'явлення позову та його задоволення судом. Останній випадок, на нашу думку, зміщує акцент зі стадії виконання зобов'язання, коли заборона на його виконання встановлена щодо боржника (зобов'язаної особи), на стадію реалізації кредитором свого права вимагати від боржника виконання його обов'язку, коли заборона стосується правомочностей кредитора (адже згідно із наведеним у ч. 1 ст. 509 ЦК України визначенням поняття «зобов'язання», право кредитора вимагати від боржника виконання його обов'язку становить зміст зобов'язання). Проте такий підхід дещо не відповідає загальному розумінню мораторію як юридичної категорії, а також установлений постановою № 187 забороні, яка стосується саме виконання зобов'язання, тобто вчинення дій, наведених у ч. 1 ст. 509 ЦК України, саме боржником (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо).

Так, зокрема, з положень п. 2 ч. 1 ст. 263 ЦК України випливає, що мораторій являє собою саме відстрочення виконання зобов'язання. Як роз'яснив Верховний Суд, у законодавстві України мораторій розуміється як тимчасове відстрочення виконання зобов'язань або заборона вчинення певних дій, що вводиться уповноваженим органом державної влади в певній частині або на всій території країни, для певної категорії або для всього населення країни з підстав, що прямо передбачені законом та пов'язані з настанням надзвичайних обставин²². Велика Палата Верховного Суду в одній зі справ зазначила, що мораторій є відстроченням виконання зобов'язання, а не звільненням від його виконання, тобто не передбачає втрати кредитором права на звернення стягнення на майно, а лише тимчасово забороняє примусово стягувати (відчувувати без згоди власника) цей предмет²³. В іншій справі Верховний Суд, застосувавши відповідний мораторій, позов задовольнив, але водночас прямо зазначив у резолютивній частині про зупинення виконання своєї постанови на час дії мораторію²⁴.

Тобто в ряді випадків, які були пов'язані з застосуванням інших видів мораторіїв, Верховний Суд розглядав мораторій виключно як відстрочення виконання (як добровільного, так і примусового) рішення суду, яким на користь кредитора суд присудив виконання боржником його обов'язку в

натурі. Іншими словами, при застосуванні інших видів мораторіїв все ж існує можливість реалізації кредитором свого права вимоги (зокрема через суд) до зобов'язаної сторони і задоволення судом такого позову. Саме така природа мораторію відповідає його розумінню саме як відстроченню виконання зобов'язань. Протилежний підхід до розуміння мораторію, який допускає обмеження в можливості кредитора звернутись за судовим захистом і отримати такий захист у вигляді задоволення позову про присудження до виконання обов'язку в натурі, призводитиме до відмови в позові (судовому захисту) виключно з мотивів існування мораторію, що надалі, після припинення його дії, унеможливить повторне звернення кредитора до суду з тотожним позовом (п. 2 ч. 1 ст. 186 Цивільного процесуального кодексу України, п. 2 ч. 1 ст. 175 Господарського процесуального кодексу України), а відтак і отримання від боржника виконання його обов'язку в примусовому порядку, що становитиме порушення передусім конвенційного права особи на мирне володіння своїм майном. Адже припинення дії постанови № 187 повинно зумовлювати припинення встановленої заборони (мораторію) на виконання, у тому числі в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань перед зазначеними кредиторами, а неможливість повторного пред'явлення тотожного позову виключатиме можливість реалізації таким кредитором примусового порядку виконання боржником його зобов'язання.

Додатково варто звернути увагу на позицію Верховного Суду, який роз'яснив, що приватно-правовими нормами визначене обмежене коло підстав відмови у судовому захисті цивільного права та інтересу особи²⁵. При цьому серед визначених Верховним Судом підстав відсутня така підстава відмови в судовому захисті (відмови в позові), як установлення мораторію на виконання зобов'язань.

Висновки. Отже, проведений нами науково-практичний аналіз положень законодавства, яким встановлено мораторій на виконання зобов'язань перед кредиторами, які є особами, пов'язаними з державою-агресором, та пов'язаної з цим судової практики дає підстави для висновку, що за своєю природою зазначений мораторій має стосуватись виключно заборони вчинення дій саме боржниками (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) на користь зазначених кредиторів у тих зобов'язаннях, які виникли до введення в дію такого мораторію (адже вже в період дії цього мораторію такі зобов'язання виникнути не можуть, оскільки такі правочини визнаються нікчемними). На правомочності кредитора у зобов'язанні вказаний мораторій поширюватись не може. Встановлений постановою № 187 мораторій має поширюватись виключно на стадію виконання відповідного судового рішення, яким було чи буде присуджено примусове виконання боржником його обов'язку в натурі на користь вказаних кредиторів, та не повинен обмежувати право таких кредиторів на реалізацію їхнього права вимоги до боржника шляхом звернення за судовим захистом та отримання такого захисту у

вигляді задоволення судом вказаних позовних вимог із застосуванням визначених у пп. 5, 4, 8, 9 ч. 2 ст. 16 ЦК України способів захисту.

Подальші дослідження в цьому напрямі допоможуть поглибити теоретичні знання щодо розуміння правової природи мораторію, незалежно від його видів, як відстрочення виконання зобов'язань, тобто тимчасової заборони вчинення дій боржником (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) на користь кредитора. Практичний аспект дослідження має допомогти змінити судову практику, унеможлививши випадки відмови судами в позові таким кредиторам з мотивів дії зазначеного мораторію.

1. Білоусов Ю. Мораторій на звернення стягнення на майно у контексті забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права. Університетські наукові записки. 2019. Том 18. № 3 (71). С. 120–135; Блажівська Н. Мораторій на звернення стягнення на майно боржника в законодавстві України та в практиці ЄСПЛ. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 5–9.
2. Лошицький М. В., Короед С. О. Питання дострокового повернення в судовому порядку банківського вкладу під час дії мораторію. *Судова апеляція*. 2009. № 2 (15). С. 52–58.
3. Короед С. О. Проблеми законодавчого регулювання та судової практики застосування мораторію на виселення з іпотечного житла у період дії воєнного стану. *Актуальні проблеми приватного права: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Ірпінь, 29 жовтня 2024 р.)*. Ірпінь: Державний податковий університет, 2024. С. 7–9.
4. Короед С. Темпоральні межі дії окремих гарантій військовослужбовців в особливий період в цивільному і процесуальному праві. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу: збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю, 11–12 грудня 2024 р.* / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»; відп. ред. Р. Басенко. Полтава: ПІЕП, 2025. С. 66–69.
5. Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації: постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2022 р. № 187 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.02.2025).
6. Мораторій на виконання зобов'язань перед РФ та особами, що пов'язані з державою-агресором: аналіз судової практики. Аналітичне дослідження / Тетяна Хутор, Артем Панченко, Тарас Рябченко, Світлана Гордієнко, Богдан Карнаух. Інститут законодавчих ідей, 2025 С. 7. URL: <https://surl.li/jncsrg> (дата звернення: 01.02.2025).
7. Постанова Верховного Суду від 29 листопада 2023 р., судова справа № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (дата звернення: 01.02.2025).
8. Білоусов Ю. Названа праця. С. 120–135.
9. Блажівська Н. Названа праця. С. 5–9.
10. Бондаренко С. Мораторій на виконання грошових/інших зобов'язань, які наявні перед РФ (державою-агресором). URL: <https://surl.li/cblxaw> (дата звернення: 01.02.2025).
11. Бенедисюк С. Аналіз застосування мораторію на стягнення майна державних підприємств та його відповідності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції та надання державної допомоги суб'єктам господарювання. 28 с. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/61f/d0d/dd5/61fd0ddd53576378750748.pdf> (дата звернення: 01.02.2025).
12. Васильовський О. Санкції і мораторій під час війни. *Актуальна судова практика КГС ВС: презентація. XI Міжнародні арбітражні читання пам'яті академіка І. Г. Побірченка, м. Київ, 11 жовтня 2024 р.* URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/

Prezent_Sankcii_moratorij.pdf (дата звернення: 01.02.2025). 13. Козаренко Є. В. Мораторій у законодавстві про неплатоспроможність України та його порівняльний аналіз з іноземними процедурами (на прикладі Чеської Республіки). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2024. № 6. С. 9–15. 14. Лобач О. М. Нове визначення банківського мораторію: чи знято проблеми. *Наукові записки НаУКМА*. 2010. Том 103. Юридичні науки. С. 80–84. 15. Мальярчук Л. С., Снідевич О. С. Мораторій на звернення стягнення на активи акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування (конституційно-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 144–148. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/33.pdf (дата звернення: 01.02.2025). 16. Мораторій на виконання зобов'язань перед РФ та особами, що пов'язані з державою-агресором... 17. Постанова Верховного Суду від 30 листопада 2023 р., судова справа № 916/1947/22. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/115680796> (дата звернення: 01.02.2025). 18. Постанова Верховного Суду від 29 листопада 2023 р., судова справа № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (дата звернення: 01.02.2025). 19. Постанова Верховного Суду від 08 листопада 2023 р., судова справа № 915/18/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114796235> (дата звернення: 01.02.2025). 20. Постанова Верховного Суду від 28 вересня 2023 р., судова справа № 904/3057/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113815710> (дата звернення: 01.02.2025); постанова Верховного Суду від 14 березня 2024 р., судова справа № 910/1418/23. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/117754328> (дата звернення: 01.02.2025); постанова Верховного Суду від 13 березня 2024 р., судова справа № 912/909/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117879945> (дата звернення: 01.02.2025). 21. Постанова Верховного Суду від 30 травня 2023 р., судова справа № 925/1248/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111709194> (дата звернення: 01.02.2025). 22. Постанова Верховного Суду від 29 листопада 2023 р., судова справа № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (дата звернення: 01.02.2025). 23. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10 квітня 2019 р., судова справа № 726/1538/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81287597> (дата звернення: 01.02.2025). 24. Постанова Верховного Суду від 23 листопада 2022 р., судова справа № 209/2032/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706572> (дата звернення: 01.02.2025). 25. Постанова Верховного Суду від 09 жовтня 2024 р., судова справа № 385/203/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122252977> (дата звернення: 01.02.2025).

References

1. Bilousov Yu. Moratorii na zvernennia stiahnennia na maino u konteksti zabezpechennia mainovykh interesiv derzhavy ta subiektiv pryvatnoho prava Universytetski naukovy zapysky. 2019. Tom 18. № 3 (71). С. 120–135; Blazhivska N. Moratorii na zvernennia stiahnennia na maino borzhnyka v zakonodavstvi Ukrainy ta v praktytsi YeSPL. *Pidpriansymstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 12. С. 5–9 [ukr]. 2. Loshytskyi M. V., Koroied S. O. Pytannia dostrokovoho povernennia v sudovomu poriadku bankivskoho vkladu pid chas dii moratorii. *Sudova apeliatsiia*. 2009. № 2 (15). С. 52–58 [ukr]. 3. Koroied S. O. Problemy zakonodavchoho rehuliuвання та судової практики zastosuvannya moratorii na vyseleння z ipotechnoho zhytla u period dii voiennoho stanu. *Aktualni problemy pryvatnoho prava: materialy Vseukrainskoi nauково-praktychnoi Internet-konferentsii, m. Irpin, 29 zhovtnia 2024 roku*. Irpin: Derzhavnyi podatkovyi universytet, 2024. С. 7–9 [ukr]. 4. Koroied S. Temporalni mezhi dii okremykh harantii viiskovoslužbovtsiv v osoblyvyi period v tsyvilnomu i protsesualnomu pravi. *Pravovi, ekonomichni ta*

sotsiokulturni zasady rehuliuвання suspilnykh vidnosyn: suchasni realii ta vyklyky chasu: zbirnyk materialiv VI Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhn. uchastiu, 11-12 hrudnia 2024 r. / Polt. in-t ekonomiky i prava Vidkrytoho mizhnarodnoho universytetu rozvytku liudyny «Ukraina»; vidp. red. R. Basenko. Poltava: PIEP, 2025. S. 66–69 [ukr]. **5.** Pro zabezpechennia zakhystu natsionalnykh interesiv za maibutnimy pozovamy derzhavy Ukraina u zviazku z viiskovoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 bereznia 2022 r. № 187 (zi zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2022-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **6.** Moratorii na vykonannia zoboviazan pered RF ta osobamy, shcho poviazani z derzhavoiu-ahresorom: analiz sudovoi praktyky. Analitychne doslidzhennia / Tetiana Khutor, Artem Panchenko, Taras Riabchenko, Svitlana Hordiienko, Bohdan Karnaukh. Instytut zakonodavchykh idei, 2025 S. 7. URL: <https://surl.li/jncsry> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **7.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 29 lystopada 2023 roku, sudova sprava № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **8.** Bilousov Yu. Moratorii na zvernennia stiahnennia na maino u konteksti zabezpechennia mainovykh interesiv derzhavy ta subiektiv pryvatnoho prava Universytetski naukovy zapysky. 2019. Tom 18. № 3 (71). S. 120–135 [ukr]. **9.** Blazhivska N. Moratorii na zvernennia stiahnennia na maino borzhnyka v zakonodavstvi Ukrainy ta v praktytsi YeSPL. *Pidpriiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 12. S. 5–9 [ukr]. **10.** Bondarenko S. Moratorii na vykonannia hroshovykh/inshykh zoboviazan, yaki naiavni pered rf (derzhavoiu-ahresorom). URL: <https://surl.li/cblxaw> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **11.** Benedysiuk S. Analiz zastosuvannia moratoriiu na stiahnennia maina derzhavnykh pidpriemstv ta yoho vidpovidnosti vymoham zakonodavstva pro zakhyt ekonomichnoi konkurentsii ta nadannia derzhavnoi dopomohy subiektam hospodariuvannia. 28 s. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/61f1dd0d/dd5/61fd0ddd53576378750748.pdf> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **12.** Vaskovskiy O. Sanktsii i moratorii pid chas viiny. *Aktualna sudova praktyka KHS VS: prezentatsiia. KhI Mizhnarodni arbitrazhni chytannia pamiati akademika I. H. Pobirchenka, m. Kyiv, 11 zhovtnia 2024 roku*. URL: https://court.gov.ua/storage/app/uploads/prezentatsii_2024/Prezent_Sankcii_moratorii.pdf (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **13.** Kozarenko Ye. V. Moratorii u zakonodavstvi pro neplatospromozhnist Ukrainy ta yoho porivnialnyi analiz z inozemnymy protseduramy (na prykladi Cheskoï Respubliky). *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Yurydychni nauky*. 2024. № 6. S. 9–15 [ukr]. **14.** Lobach O. M. Nove vyznachennia bankivskoho moratorii: chy zniato problemy. Naukovy zapysky NaUKMA. 2010. Tom 103. Yurydychni nauky. S. 80–84 [ukr]. **15.** Maliarchuk L. S., Snidevych O. S. Moratorii na zvernennia stiahnennia na aktyvy aktsionernoho tovarystva zaliznychnoho transportu zahalnoho korystuvannia (konstytutsiino-pravovy aspekt). *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2024. № 1. S. 144–148. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/33.pdf (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **16.** Moratorii na vykonannia zoboviazan pered RF ta osobamy, shcho poviazani z derzhavoiu-ahresorom: analiz sudovoi praktyky. Analitychne doslidzhennia / Tetiana Khutor, Artem Panchenko, Taras Riabchenko, Svitlana Hordiienko, Bohdan Karnaukh. Instytut zakonodavchykh idei, 2025 44 s. URL: <https://surl.li/swkeiu> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **17.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 30 lystopada 2023 roku, sudova sprava № 916/1947/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115680796> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **18.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 29 lystopada 2023 roku, sudova sprava № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. **19.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 08 lystopada 2023 roku, sudova sprava № 915/18/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114796235> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr].

20. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 28 veresnia 2023 roku, sudova sprava № 904/3057/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113815710> (data zvernennia: 01.02.2025); postanova Verkhovnoho Sudu vid 14 bereznia 2024 roku, sudova sprava № 910/1418/23. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/117754328> (data zvernennia: 01.02.2025); postanova Verkhovnoho Sudu vid 13 bereznia 2024 roku, sudova sprava № 912/909/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117879945> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. 21. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 30 travnia 2023 roku, sudova sprava № 925/1248/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111709194> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. 22. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 29 lystopada 2023 roku, sudova sprava № 910/3422/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115408883> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. 23. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 10 kvitnia 2019 roku, sudova sprava № 726/1538/16-ts. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81287597> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. 24. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 23 lystopada 2022 roku, sudova sprava № 209/2032/14-ts. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706572> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr]. 25. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 09 zhovtnia 2024 roku, sudova sprava № 385/203/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122252977> (data zvernennia: 01.02.2025) [ukr].

Koroied Serhii. The legal nature of the moratorium on the fulfillment of obligations to creditors – persons that are related to the Russian Federation

Introduction: The problem of applying a new type of moratorium which was introduced in Ukraine in connection with the military aggression of the Russian Federation, that establishes a prohibition on the fulfillment of monetary and other obligations to the creditors (collectors) – persons which are related to the Russian Federation, is considered. This problem is caused by an ambiguous understanding of the legal nature of this moratorium, since the Supreme Court interprets it not only as a prohibition on the collection (actual receipt) of funds or property in favor of specified creditors, which are due to them, during the moratorium period, but also generally denies the possibility of such creditors to exercise the right to apply for judicial protection in order to obtain a court judgment which is awarding compulsory execution of the relevant obligation in kind (regardless of the possibility of further compulsory execution of such a court judgment). The latter case makes it impossible for the creditor to apply to court again after the moratorium has ended with the same claim, and therefore to obtain from the debtor the execution of his/hers obligation in a compulsory way, which would be a violation of the conventional right of a person to peaceful possession of his/hers property.

The aim of the article: The purpose of the article is to establish the legal nature of the moratorium on the fulfillment of obligations in favor of creditors - persons that are related to the Russian Federation in terms of determining the moment of its application by the courts (either at the stage of judicial proceedings or at the stage of compulsory execution of a court judgment) and its impact on the creditor's powers in the obligation.

Results: The results of the study are based on a systematic analysis of the provisions of the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On ensuring the protection of national interests in future claims of the state of Ukraine in connection with the military aggression of the Russian Federation", which establishes a moratorium on the fulfillment of obligations to creditors who are persons related to the Russian Federation, the judicial practice of its application, as well as a general understanding of the legal nature of the moratorium as a legal category. The conducted

scientific and practical analysis of the mentioned resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine does not give grounds for concluding that the obligations, that arose before the moratorium was introduced, cease to be effective; the mentioned regulatory act establishes the postponement of the execution of obligations, that is, a temporary ban on the execution of actions by the debtor, not the creditor. At the same time, there is no ban for such creditors on filing lawsuits to the court for the forced execution of an obligation in kind and no possibility (grounds) for refusing to satisfy such claims are provided, precisely in connection with the introduction of this moratorium. This approach to interpreting mentioned moratorium corresponds to the positions of the Supreme Court regarding the application of other types of moratoriums, as well as the characteristics of the types of grounds for refusing judicial protection (refusal to satisfy the claim), among which there is no such ground as the establishment of a moratorium on the execution of obligations.

Conclusions: *The specified moratorium should apply exclusively to the prohibition of actions by debtors themselves (transfer property, execute work, provide a service, pay money, etc.) in favor of the specified creditors in those obligations that arose before the entry into force of such a moratorium. At the same time, this moratorium should apply exclusively to the stage of execution of the relevant court judgments, in which it has been or will be awarded compulsory execution by the debtor of his/hers obligation in kind in favor of the specified creditors, and should not limit the right of such creditors to exercise their right on claim against the debtor by applying for judicial protection and obtaining such protection in the form of satisfaction of the specified claims by the court.*

Key words: *moratorium, prohibition, restriction, postponement, execution, obligation, creditor, Russian Federation, related parties, judicial protection, execution of the judgment, martial law.*